Цана нумэру 50 кап.

БЕЛАРУСКАЯ ДУМКА

ШТОДЗЕННАЯ ГАЗЭТА.

Рэдакцыя і Адміністрацыя — Вострa-Брамская, № 9 — адчынена што дня, апрача сьвята, 10—3 гадз.

АБВЕСТКІ: 1 радок перад тэкстам 4 рублі. 1 радок за тэкстам 2 рублі. 3 безработных за усю абвестку 2 рублі.

Год І. Вільня, Пятница, 27 чэрвеня 1919 г. № 30.

Вайна і мір.

Пасьля 4 гадоў 11 месяцаў і 4 дзён (1878 дзён) скончылася вялікая ўсясьветная вайна, пачатая народамі з за палітычнай і эканамічнай барацьбы, якая абвострылася найболей ў 1914 годзе.

Нямеччына кінулася на варожых суседзяў, маючы надзею хутка іх разбіць і потым скарыстаць пабеду і з палітычнага і эканамічнага бакоў. На доўгім працягу дзён, месяцаў і гадоў немцы былі нападаючай стараной і, трэба казаць праўду, ваявалі яны добра, бʼючы сваіх супраціўнікаў тэхнікай і стратэгіяй, кіколі ня маючы перавагі у ліку войска.

Праціў немцаў паўстаў бязмальна ўвесь сьвет, застрашаны зданьнём нямецкай гэгэмоніі.

Цяпер немцы пабіты, іх хаўрусьнікі: Аўстра-Вэнгрыя і Турцыя саўсім развалiлiся і чуць дыхае прыдушаная Баўгарыя.

Нямеччына надзела цяжкое ярмо, каторае ёй прыйдзецца насіць не адзін год.

Вайна скончана. Настаў мір, але толькі на паперы, бо страсьці чалавечыя кіпяць, як і перад скончанай вайной, і няма ніякай гарантыі, што йзноў яна не разгарыцца, бо вогнішча яшчэ дыміць і трэскае і «пажарныя» ніякімі спасабамі ня могуць покуль што яго затушыць.

Замест вайны паміж вялікімі дзяржавамі, ідзе вайна паміж малымі, каторым, мусіць, абрыдла быць на батрацкім палажэньні ў вялікіх народаў, і яны, не дачакаўшыся паляпшэньня свaёй долі і прызнаньня незалежнасьці, стараюцца сваймі сіламі знайсьці лепшую долю.

Можна напэўна сказаць, што пакуль ня будуць вырашаны пытаньні аб незалежнасьці малых народаў, мірныя ўмовы яшчэ доўга будуць «шматкамі паперы», бо ня будзе роўнасьці паміж сабою ўсіх: і вялікіх і малых.

Прызнаньне незалежнымі ўсіх ёсьць самы першы ідэал, які не павінен быць забытым ніколі. А хто рупіцца на чужое дабро, на чужыя землі, на вольнасьць народную, той ёсьць першы здраднік і пачынальнік ўсясветнага няшчасьця—вайны.

Мір прыдзе к народам з іх незалежнасьцю. А да тэй пары заўсёды будзе вайна, скольні-б умоў не напісаць.

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

Весткі Польскага Генеральнага Штабу.

21 чэрвеня.

Фронт Галіцыйска - Валынскі.

У Галіцы на цэлым фронце часова баявой дзеяльнасьці ня было. На Валыні пад Рафалаўкай атака непрыяцеля была адбіта агнём нашай артылерыі і кулямётаў. Вораг панёс вялікія страты.

Фронт Палескі.

Бальшавіцкія бранявікі заатакавалі нашы пазыцыі над Прыпяцьцю каля Парасельцаў і Качановічаў. Пасьля кароткай бойкі яны змушаны былі адыйсьці.

Фронт Літоўска-Беларускі.

Атакі непрыяцеля на Паставы узмоцніліся пры сільнай дзеяльнасьці артылерыі Усе атакі адбіты, пры гэтым у аднэй з нашых контр-атак мы забралі некалькі дзясяткаў палонных і 3 кулямёты. На другіх пунктах фронту спакойна. 21 чэрвеня дзьве станцыі Менска былі удачна бамбардаваны нашымі лётчыкамі пар. Вільманам, Крынскім, падп. Кучынскім і сержантам Загасэка.

Канец вайны між чэхамі і венграм

ПРАГА, 24 чэрвеня. Чэскі урад у Празе атрымаў радзіатэлеграму ад Клеманса з Парыжу з ніжэйсьледуючаю пастанавай. Водле загаду начальніка хаўрусных войск маршала Фоша, начальнік чэскай арміі на Славацыі, Пелле, павінен адзначыць дзень і гадзіну, калі мадзярскія войскі павінны ачысьціць чэска венгерскія абшары. Далей Пелле мусіць адзначыць срок, у які яны павінны выйсьці. Пасьля гэтакага тэрміну, яны крануцца з цяперашніх пазыцый і займуць пакінутыя венгерцамі абшары, ня праходзячы граніц Чэска-Славацкай рэспублікі. Афіцэры амэрыканскай, ангельскай і французкай армій будуць кантраляваць выхад гэтых войск і данясуць Антанце пад якімі варункамі ачышчэньне будзе зроблена. (П. А. Т.).

Польска-Літоуская дэмаркацыйная лінія.

«Głos Litwy» даведаўся, што Антанта ўстанавіла новую дэмаркацыйную лінію між войскам польскім і літоўскім. Лінія гэтая пачынаецца між Аўгустовам і Лыкам, праходзіць праз Аўгустоўскі канал міма Сопоцкінь, пакідаючы лiцьвіном Друскенікі. Далей без мала да самага мястэчка Дукшы йдзе на 5 кілямэтраў ад лініі чыгункі: Горадня-Дзьвінск. Гэткім чынам Горадня застаецца з боку польскага. Ад Вільні літоўскае войска будзе стаяць у адлегласьці 5 кілям. Сувалкі застаюцца з боку літоўскага.

Папера Антанты кажа, што лінія гэта ўстаноўлена тымчасова толькі для вайсковых спраў. Астатэчная граніца між Літвой ды Польшчай будзе устаноўлена пазьней.

Замірэньне.

ВЕНА, 23 чэрвеня. У панядзелак у 4 г. 40 м. нямецкі дэлегат ф. Ганель пе-

радаў ноту старшыне мірнай канфэрэнцыі аб тым, што Нямеччына згодна прыняць варункі міра беза ўсякіх паправак.

(П. А. Т.)

Вымаганьне ген. Фоша.

НАУЭН, 23 чэрвеня. Ген. Фош паслаў старшыне нямецкай камісіі заміраньня у Спаа тэлеграму, у якой ад імені хаўрусных дзяржаў, патрэбаваў ад Нямеччыны, каб яна стрымала пасуваньне у бок Эстоніі і выйшла з Лібавы і Віндавы, а таксама ачысьціла ўсе тэрыторыі. якія лічыліся да вайны прыналежнымі да Расеі.

(П. А. Т.)

Дзе будзе Рада Народаў?

ПАРЫЖ, 23 чэрвеня. «Рада Чатырох» пастанавіла што Рада Народаў і Эканамічная Рада павінны быць на заўсёды ў Лёндане.

Палітыка Лойд-Джорджа.

ЛЕНДАН. Кар. «Св. Сл.» падае, што некаторае зьмягчэньне варункаў, якое зрабіў для немцаў англійскі прэмьер, мае высьненьне у блізасьці яго да «Labour party». Сябры «Labour party» некалькі разоў выезджалі для нарады з Лойд-Джорджам у Парыж. Сувязь з гэтай партыей мае вялізны ўплыў на яго папулярнасьць у дэмакратычных кругох у Англіі.

Адстаўка Брокдорф-Рантцау.

БЭРЛІН, 23 чэрвеня «В.С am Mittag» падае да ведама, што замест Брокдорф-Рантцаў старшынёй мірнай дэлегацыі будзе Эрцбергер.

(П. А. Т.)

Адказ на нямецкую ноту.

ПАРЫЖ, 23 чэрвеня. У суботу «Рада Чатырох» абсудзіла нямецкую ноту ад 20 чэрвеня, у якой яны адзначаюць рожніцу між дакумэнтамі ад 7 мая і дакумэнтам ад 19 чэрвеня. Адказ зараз жа быў пасланы генэральнаму сэкрэтарыяту нямецкай мірнай дэлегацыі у Вэрсалі, а сягоньня абвешчан таксама у Лёндане і Парыжу. Адказ гэты лічыць у сабе: 1) ліст за подпісам Клемансо, у якім кажацца, што праўдзівым тэкстам павінна лічыць толькі ўручаны дэлегацыі 19 г. м.; 2) ноту з атказамі на пытаньні, закранутыя Брокдорф-Дантцаў; 3) пратакол з апошнімі умовамі трактату. Пратакол гэты трэба лічыць дадаткам да умовы.

(П. А. Т.)

Бальшавікоў б'юць

ПАРЫЖ, 23 чэрвеня. З Екацерынадару пішуць: што бальшавікі уцякаюць у Харкаў. 1000 палонных, сотні вагонаў, 30 паравозаў захапілі войскі Денікіна.

(П. А. Т.)

Бамбардзіроўка Менска.

ВАРШАВА, 23 чэрвеня. 21 чэрвеня польскія лётчыкі з пасьпехам закідалі бомбамі два вакзалы у Менску.

(П.А.Т.)

У Італіі новы кабінэт.

РЫМ, 23 чэрвеня. Прэмьерам новага італьянскага кабінэту назначаны Нітті, міністрам загранічных спраў Тітоні, міністрам калоній Грассі і міністрам юстыцыі Макора.

(П.А.Т.

Камісія у Польшчу, каб выясьніць адносіны да жыдоў.

ЛЕНДАН, 23 чэрвеня. Бюро Рэйтэра апавяшчае, што прэзыдэнт Вільсон згодзіўся на прапазыцыю старшыні кабінэту міністраў Падарэўскага, аб пасылцы у Польшчу камісіі. каб выясьніць пытаньне аб анці-жыдоўскіх эксцэсах.

Немцы папалілі францускія штандары.

БЭРЛІН, 24 чэрвеня. Як піша «Berliner Ztg. am Mittag», сягоньня, у 10 г. на раніцы, 200—300 салдатаў бэрлінскага корпусу і некалькі студэнтаў, арыштованых на вуліцы П ад Ліпамі забралі адтуль францускія штандары, адабраныя немцамі у 1871 року, каторыя павінны былі быць водле мірнага трактату аддадзены Франціі.

Штандары гэтыя занесены былі пад памятнік Фрыдрыха Вялікага, дзе іх аблілі бянзінам і спалілі.

(ПАТ).

Паўстаньне у Сілезіі.

ВАРШАВА. 25 чэрвеня. Польскія жыхары у Сілезіі пад уражаньнем прыняцьця немцамі мірнага трактату вельмі хочуць зараз-жа скінуць нямецкае ярмо. Пакуль што пэўных вестак аб гэтым руху няма.

Учора абстрэляны нямецкі самалёт пад Чанстаховай. Сягоньня нараніцы каля Гербуў прыехалі 2 батальёны нямецкіх войск (пяхоты). У Казельскім павеце, у Горнай Сілезіі польскія жыхары, не маючы магчымасьці цярпець больш ад немцаў, пачалі з імі бойкі.

Крывавыя бойкі ідуць.

Немцы затапілі свой флот.

ЛЕНДАН, 24 чэрвеня. Інтэрнаваныя ў затоцы Скаген баявыя нямецкія парахо-

Дзьве душы.*)

IV.

Белы тварык з бліскучымі чорнымі вачмі і пасмачкамі; а ў тых вачох радасна-вясёлы, ціхі сьмех,—вось гэткая Аля Макасеева, старэйшая дачушка N-га дамаласьніка, што нажыў за вайну вялікія мілёны.

Апошнія два гады Макасеі з пачатку вясны і да астатніх дзён сэзона жылі на Каўказскіх курортах, а з прыгоды рэвалюцыі і голада ў N. стары Макасей, хаця-ж сам бавіў найболей у N., надумаўся купіць у Пяцігорску ці Кіславодзку дом і пакінуць там сям'ю сваю на ўсю зіму.

Пад канец сэзону курорт быў бязьлюдны, і ў адсутнасьць свайго старога мадам Макасеіха, ад нуды, ахвотна запрашала да сябе афіцэраў, што лячыліся там. Ня бачыла яна у тых знаёмствах нічога асаблівага і старалася толькі бавіць сябе і сваю капрысную супярэчніцу Алечку.

Часам пісала у лазарэт пісульку, рыхтавала стол з фруктамі, віном і папіросамі, і моладзь узьяўлялася скакаць і весяліцца, піць і есьці.

Алечка лятуцела быць балярынаю, танцавала многа і з вялікай прыемнасьцю, а матулька бавіла час на балконе у гутарках з князем Гальшанскім, каторы ня любіў сябраваць з афіцэрамі простага роду, дзеля таго што яны, зазвычай, нядобра узгадованы. І чорная маленькая мецінка, падобная да барадаўкі, на верхняй губе, збоку, не магла зьмякчыць яго грэблівай замкнутасьці, а давалі навет часам, выгляд дурнаватай, здаволенай пышнасьці.

Князь не хаваўся, што ня любіць яму Абдзіраловіч, другі паўсёдны гасьцяваньнік макасееўскага дому. А той чуў да князя тое самае: памятаў ліпнёвую ноч у купэ, як князь еў парасёнка. І калі у прысутнасьці князя маці дражніла Алечку Абдзіраловічам, казала, што дзяўчына трызьніць ім ува сьне і ў яві і клоніцца яму быццам Богу — гвардзеец быў маўклівы, уважаў, што за нудою і так ужо вельмі рызыкоўна бярэць ў абшар сваіх знаёмых нежаданы элемент.

Аля яшчэ ніколі, бадай, не кахала і ня ведала, ці так, наагул, кахаюць, як яна Абдзіраловіча.

У парку, зраньня, сьцярог ён, калі, ці скора пакажацца яе лёгкая фігурка з курчаваю, бяз хвусткі, чорнай галоўкаю сярод грудка маленькіх браткоў і сястрыц.

І быў несказана як рад, калі яны усёй вятачкай валілі к лавачцы, дзе сядзеў ён; хлопчыкі пасалдацку казыралі, а дзяўчынкі прысядалі, вітаючы, і потым лезьлі яму на плечы.

Яна-ж ведала, што яму салодка карціць адыйсьціся з ёю удвох у глыб парка ці лезьці на гару і бавіцца там.

Яны часта уздумавалі на сваю першую сустрэчу у Маскве на вагзале, калі яна усьмяхнулася яму, а ён адхіліў свае вочы.

Яны даўна сказаліся сабе, што любяцца і згаварыліся чакаць да налецьця. Яна-ж спадзявалася, што незабавам прыедзе бацька; вельмі хацела паведаць старому радасную тайну сваю і пахваліцца Ігналікам. Болей нікому ня ймела яна веры. Ігналік павінен быў спадабацца Міколе Мартынавічу, яна была у гэтым пэўна

Аднойчы Абдзіраловіч распачаў гутарку аб яе паглядах на пахаджэньне з роду, багацьце і—як уважае палітычныя пытаньні, але яна, відаць, зразумела так, што каханак бяднейшы за яе, і зажмала яму рот бусямі, прасіла, каб болей не казаў аб палітыцы.

Ен пачуў прыкрасьць і боль, адылі супакоіў сябе, што вінават, гэта, буржуазны лад жыцьця, а яна не вінавата.

І зараз на тое забыўшыся, дзівіўся, што гэта у душы яго з якою-сь прыкрасьцю двaілася. Тымчасам князь, як слова наўмысьля, выдумляў паездкі вярхом у горы, ці ў экіпажах ў італьянскую калёнію—есьці мёд і купляць віно. І Абдзіраловіч мусіў сачыняць у галаве розныя добрыя прыгоды, каб адмовіцца, бо ня меў на тое кампанейства грошы.

Цалюткі дзень меўся ён тагды у парку з яе братамі і сястрыцамі, і яны пыталіся, што яму, што ён гэтак засмуціўся; і з дзяцінай простасьцю пацяшалі, што Аля увечары прыедзе.

Іногды чакаў бязплодна аж да паўночы і раздзіраўся балючаю бязьверы-

*) Гл. № 24—29.

ды, за выняткам баявога параходу «Baden», былі апушчаны на дно і патопляны. Таксама патопляны 5 лёгкіх падводных лодак, а 3 былі пастаўлены на мель пры помачы буксіраў. 18 контрмінаносцаў таксама былі пакінены на мелі, 4 з іх яшчэ над вадой, а рэшта патанулі. Контр-адмірал і большасьць немцаў, у прысутнасьці якіх адбылося патапленьне, арыштованы і знаходзяцца на ангельскіх параходах. (ПАТ).

Цікаўны выкрутас.

ВЕНА, 24 чэрвеня. «Ber. Kor.» паведамляе з Амстэрдаму 23 г. м., што водле абвяшчэньня бюро Рэйтэра нямецкі контрадмірал прыймае на сябе адказнасьць у справе затапленьня нямецкага ваенага флоту на сябе. Ен кажа, што лічыўся з загадам б. цара нямецкага у 1914 року, у якім кажацца, што флот нямецкі ніколі не павінен дастацца у рукі ворагаў.

Беларусь.

Трэба пісаць ясьней.

У № 27 «Б. Д.» ёсьць карэспандэнцыя «Як сяляне адносяцца да беларускага зьезду» Я. Я.—К., у каторай кажацца, што будзе імша ў беларускай мове. Ведама Я. Я.—К. меў у думцы дадатковае набажэнства у касьцеле, але блага сваю думку выказаў. Дадатковае набажэнства ў беларускіх парахвіях павінна быць у беларускай мове, што-ж датычацца імшы і іншых істэтных частак службы Божай у касьцеле, то яны ў лацінскім касьцеле мусяць быць палацінску. Я. З.

РЭЙСЛЯРАВА.

Пасёлак гэты збудаваўся у 1911, 12 і 13 гадах чыгуншчыкамі Палескае чыгункі на 10-й вёрсце ад Вільні. Гэта вясёлае мейсца маніла да сябе шмат жыхароў з Вільні на дачу, а часта навет і на пагу лянку. Тутака было ўжо кала 50 хат падчас і надта дарагіх і на пагляд харошых. У 1915 гаду расейская улада эвакуіравала жыхароў-чыгуншчыкаў у Расею, а хаты і скарб засталіся пад апекаю расейскіх войскаў, каторыя пры адступленьні зьнішчылі усё, што можна было, як напрыклад: пшчол, кніжкі, адзежу, усё ядомае і г. д., кажучы, што ня трэба пакідаць немцам. Ім памагалі вартаўшчыкі, каторых чыгуншчыкі пакінулі дзеля варты. Потым прышлі немцы і таксама зачалі браць, што яшчэ можна было узяць і навет пачалі разбіраць хаты. З гэтага пачалося. Ту тэйшыя жыхары, а таксама і жыхары з вёсак, бадай з усёй вакалічнасьці вёрстаў на 40 навакола пачалі прыеждкаць у Рэйслярава і ламаць ды забіраць. Адны прадавалі, другія куплялі і вазілі дзеля сябе ды рабілі хаты. Пасля такіх спраў ад пекнага пасёлка засталіся толькі адны руіны, толькі сьцены без падлогаў, бяз вокан, дзвярэй, сталяваньняў, бяз стрэхаў, або ляжыць адна стрэха бяз сьценаў, ці толькі куча сьмяцьця. Студні закіданы розным сьмяцьцём і каменьнямі. Усе сады альбо выкапаны, альбо паедзены зайцамі, казламі, альбо паломаны жыхарамі.

Страшна глядзець на ўсе гэта. Сумна станавіцца на душы, сьлёзы самы капаюць з вачэй і ногі ня хочуць ісьці, як паглядзіш на ўсё гэта. Цяпер ўсё часьцей пачынаюць паказывацца гаспадары сваіх хат, а трох дык навет ужо і жывуць, але толькі адзін у сваёй хатцы, а другія у хлявох, дзе яны засталіся. Усе гэтыя гаспадары будаваліся на пазычаныя грошы, па-залазілі ў даўгі, якіх яшчэ ня сплацілі, а цяпер ізноў трэба лезьці ў новыя даўгі і ўзноў будавацца. Ведама, што гэтага ніхто зрабіць ня зможа без падмогі гаспадарскай, дзеля чаго трэба прадстаўніком улады абглядзець гэтыя руіны і зрабіць некія пратаколы, копіі з каторых трэба даць у рукі гаспадаром для клопатаў аб помачы.

Але што надта цікава, дык гэта тое, пры немцах хтосьці паставіў над пасёлкам свайго апякуна, якогасьці польскага грапа, а гэты апякун у першы чарод пастараўся перамяніць назовы вуліц на польскія, напрыклад: вуліца Міцкевіча, Сенкевіча, Красінскага і г.д., што можна яшчэ і цяперака бачыць. Значна ён хацеў зрабіць пасёлак польскім, хоць у ім ня было ні воднага паляка, а былі толькі беларусы і адзін ліцьвін.

Няма ведама, дзеля чаго гэта рабілася (ма быць дзеля прылучэньня?), ведама толькі, што на гэтым апека скончылася.

Я. Як.

У ВІЛЬНІ.

Магістрат пакрыўдзіў возьнікаў пажарнікаў каманды. Ім на сто марак зьменшана пэнсія і яны мусяць насіць сваю вопратку.

У пажарніцкай камандзе ёсьць некалькі возьнікаў (хурманоў). Працуюць яны шмат, бо прыходзіцца вазіць як у дзень так і ў ночы. Дзеля гэтага падчас нямецкае акупацыі возьнікі даставалі пэнсіі бальей за тых пажарнікаў, што езьдзяць ту.

цаю, разважаў: ці-ж яна кахае, калі шукаець прыемнасьці без яго, пакідаець яго аднаго, так лёгка ймець веры, што ў яго галава баліць, калі трэба ехаць. Ці-ж яна-ткі кахаець?

Аднойчы ўраньні хто-сьці прынёс і вывесіў у лазарэце абвестку, што у той жа дзень у Пяцігорску, ў Лермантаўскай галерэе, адбудзецца першы арганізацыйны сход грамадзян-беларусаў, каторыя закінуты доляю на Каўкаскія мінеральныя воды. Згукае ініцыатыўная група.

І Абдзіраловіч з недаўменнасьцю прачытаў сярод другіх салдацкіх і афіцэрскіх подпісаў: князь Гальшанскі.

— «Таксама, значацца, беларус, — падумаў ён,—забаўная штука».

А быў сам несьвядомы і хоць горача любіў бацькаўшчыну, але з якою сь недаверасьцю думаў аб руху адраджэньня, аб якім некалі чуў краем вуха.

Калі ён прыехаў на сход то пераверыўся, што князь, каторы ня прыхільна кіўнуў яму галавою, навет кіруе усім карагодам, стоючы сярод груду сабраных на сцэне хлапцоў і дзяўчат, салдатаў і нейкіх, відаць вучыцялёў-бежанцаў.

Зьбіраліся беларусы надта-ж неакуратна і марудна.

А ўрэшце панайшло дужа многа украінцаў, а потым прыбыў вялікі натоўп бежанцаў Горадзенскай губэрні: старых і дзяцей, дзяўчат і баб.

З першаю прамоваю, пар`уску, выступіў князь Гальшанскі.

Ен салідна казаў аб тым, што ён любіць і што усім трэба любіць забытую, акінутую намі, няшчасную матку Белую Русь, бо цяпер усе самаазначаюцца. Запрашаў да працы і еднасьці, каб забыліся на ўзаемныя крыўды збоку паноў і мужыкоў.

Ня можна было зразумець, які чарвяк тут найпільней яго точаць. Але—нічога. Выступалі хворыя салдаты і несьмелыя, але заядлыя вучыцялі. Гарачых слоў было сказана шмат.

— *У нас, белоруссов нет классовой борьбы!*—смачным, зычным голасам прагалашаў князь у заканчальнай прамове;— *нет ее, не должно быть и не будет!! Мы все, от пана до Степана, как говорится, будем стоять за одно: тесный союз с Россией и законное наделение малоземельных крестьян землею!..*

Так казаў князь, і а ніхто з прысутных, ахвяруючы ва імя бацькаўшчыны, не пярэчыў яму, калі быў і ня згодны.

Абдзіраловіч чуў, што сэрца у яго тыхаець, як молат.

І раптам што-сь падхапіла яго і занясло на трыбуну.

Абурлівым, гняўлівым голасам, надаючы шмат страснай шчырасьці і гледзячы у бок убогай бежанскай масы, казаў ён у ятае роднай мове, на якую не пасьпеў яшчэ забыцца, казаў усё страшней і страшней:

— Вашых бацькоў паны забівалі бізунамі, і менялі на заморскіх сучак, і прадавалі, як быдла... Вашых матак гвалтавалі панічы... З вас самых высмактавалі кроў. За бярозавую хлабасьцінку з панскага леса вас гнаілі ў турмах...

Князь-старшыня патроху бялеў. Заля зьнямела і занзіла у прамоўцу тысячы бліскучых вачэй.

— І цяпер вам кажуць: у вас няма змаганьня клясаў перад агульным ворагам... О, не! Яно ёсьць!!—высокай, хваравітай, зьвінячай нотаю крыкнуў ён, бачыў, як з туману выходзіць абраз Алі, яна едзе ў горы з маткаю і князем, пакідаець яго. Яно ёсьць гэтае змаганьне, яно павінна быць! Хто яго ня прызнае, той ня велае холаду, голаду, а вы, вы... Падзівуйцеся на сябе і ўздумайце, што было! Вы бедны, убогі, дзеці вашыя галодны і няшчасны і тысячы крыжоў укапалі вы па дарозе, уцякаючы з бацькаўшчыны...

Ен чуў, што кажа зусім ня тое, што меўся казаць, што словы ірвуцца без парадку, без яго поўнай волі, а гаварыў, гаварыў доўга... адылі быў гром воплескаў, галасы, плак нейкай бабулькі,—прамова перарвался.

Салдаты пакінулі князя і абгуртавалі яго, быццам абіралі так на свайго глаўнага. Князь зьбялялы, як папера, але замкнуты і маўклівы, горды, нэрвова барабаніў па сталу пальцамі.

Сход гудам гудзеў.

(*Далей будзе*).

М. Гарэцкі.

шыць пажары. Гэтак было ажно да апошняго часу. Цяпер-жа магістрат адабраў ад гэтых гаротнікаў скарбовую вопратку і зьменшыў ім у месяц на сто марак пэнсыю. Возьнікі дастаюць 400 марак у месяц і свая вопратка, а іншыя пажарнікі 500 м. і вопратка скарбовая.

Скора у Вільні будзе беларуская друкарня, ужо куплены шрыфт.

Пісар (сэкрэтар) «Беларускага Выдавецкага Таварыства» грам. Я. Станкевіч езьдзіў надовічы ў Варшаву купляць шрыфт для закладанай у Вільні беларускай друкарні. Поўны камплект лацінскага і кірыліцкага (рускага) шрыфту з беларускімі прыдаткамі і з друкарскімі прыладамі Станкевіч заказаў, і будзе ўсё гатова не пазьней як за паўтара тыдня.

Выпусьцілі гр. А. Карабача.

На порукі старшыні Віленскага пачтова-тэлеграфнага камітэту Качаноўскага 25 чэрвеня выпусьцілі з турмы грамадзяніна А. Карабача, сябра Белар. Нац. Кам. м. Вільні, каторы прасядзеў «на Лукішках» каля 7 тыдняў.

Варшаускія газэты у Вільні.

Літоўская газ. «Nepriklausoma Lietuva» піша, што на вуліцах Вільні ўсё меней ды меней відаць польскіх дэмакратычных прогрэсыўных часопісаў. Замест іх можна ўсё болей пабачыць клерыкальна-эндэцкія.

К гісторыі „Беларускай Вайсковай Арганізацыі.

25-га мая на сходзе беларусаў—жыхароў места Вільні—згуртаваліся беларусы ваякі, якія мелі на мэце арганізаваць таварыства ўзаемнай помачы беларусам ваякам. На Беларускім Зьездзе 10-га чэрвеня гэты гурток яшчэ больш павялічыўся і ў часе спрэчак пры выбарах Рады і Прэзыдзіума частка гэтага гуртка разам з палкоўнікам Радштэйнам дзяржалася таго пагляду, каб будучая вайсковая арганізацыя працавала незалежна ад выбранай Рады, другая-ж, большая частка, моцна трымалася таго, каб працаваць у кантакце з Радай.

18-га чэрвеня на Бакшце быў агульны сход беларусаў ваякоў, каторы выбралі Прэзыдзіум з 11 чалавек і 4-х кандыдатаў да іх, рэвізыйную камісію з 3-х асоб і 2-х кандыдатаў і ганаровы суд з 3 сябраў.

На чале гэтага Прэзыдзіума стаіць палкоўнік Янсон.

Беларуская Вайсковая Арганізацыя цяпер будзе перыадычна даваць адчоты аб сваёй працы у беларускай газэце «Беларуская Думка», а да вестак, якія час ад часу зьяўляюцца аб ёй і могуць зьяўляцца у другіх газэтах, Арганізацыя просіць мець асьцярожнасьць.

Жыдоускі прытулак.

Прытулак для жыдоўскіх дзяцей на Вострабрамскай вул. № 39, у якім цяпер жыве 180 сірот, галоўным чынам дзяцей салдатаў, забітых на вайне або памершых на прымусовых работах, дзеля нястачы грошы знайшоўся ў вельмі цяжкім палажэньні, ня маючы ані чым заплаціць пэнсыю пэрсоналю, ані за што купіць спажыўных прадуктаў.

З прычыны дрэннага стравваньня без мала палова дзяцей хварэе на «курыную сьлепату», і калі зара не пачаць дзяцей карміць як сьлед, дзеці пачнуць паміраць.

Перад вайной гэтая ўстановка атрымоўвала грошы ад мястовай управы, а ў часе нямецкай акупацыі даваліся ей бяз платна прадукты.

Цяпераха, не атрымліваючы ніскуль грошы, прытулак нарабіў даўгоў на суму больш за 19 тыс. рублеў. Апрача таго, патрэбны грошы і на бягучыя патрэбы.

Дзеля гэтага прытулак зьвярнуўся да Магістрату, каб ён дапамог далейшаму істнаваньню прытулку.

Магістрат, разгледзіўшы гэтую просьбу, зьвярнуўся да Камісара Віленскага Вокругу, каб ён з грошы, знайдзеных у касе бальшавіцкага Камісарыяту грамадзкай апекі, даў прытулку 23,640 руб., каб ён мог заплаціць сваe даўгі і істнаваць далей.

З УСІХ СТАРОН.

РАСКОЛ У БАЛЬШАВІЦКІМ УРАДЗЕ.

Дапісчык «Св. Сл.» піша з Гельсінфорсу, што 14 чэрвеня ў Маскве адбылося нязвычайна клумнае пасяджэньне усерасейскага цэнтральнага спаўняючага камітэта. На пасяджэньню былі усе народныя камісары, апроч Троцкага, каторы знаходзіцца на паўдзённым фронце. У пачатковай прамове Ленін намаляваў надта мрочнымі фарбамі стан жыцьця у сярэдзіне Расеі.

— „Гэта мы давялі не да гэткага стану,— пачуліся галасы на мясцох.

Далей Ленін адзначыў, што водле самых пэўных вестак, якія у яго ёсьць, сярод савецкіх працаўнікоў, розных камісараў, памагачых камісараў і упоўнаважаных, каторых цяпер ёсьць вялізазная армія, праўдзівых камуністаў ня больш за 6—8 працэнтаў; ато ўсё—людзі, каторым карціць нажыцца і каторыя гатовы абы-калі запрадаць камунізм.

Ува ўсім, бяз вынятку, найвялікшае разбурэньне. Зялезнадарожны рух з-за адсутнасьці паравозаў ужо цяпер зьменшан да мінімума. Калі справа будзе ісьці так і далей, дык цераз два месяцы трэба чакаць поўнай астаноўкі прыватнага руху.

Будуць хадзіць толькі вайсковыя цягнікі.

Найвялікшую трагедыю выяўляе цяперашняе засяваньне палёў: ува многіх губэрнях сяляне зьелі насеньне, так што на налецьце, калі ня будзе харчавой помачы знеткуль звонку, насяленьне савецкай Расеі бязумоўна пагінець ад голада.

Пасьля гэтых слоў Леніна пачаўся страшэнны шум. Крычэлі абсалютна усе.

— Так далей быць ня можа! Мы ня маем права дзяржаць уладу. Вы ня маеце права аставаць ўладаю!—крычэлі Леніну.

— Шкада, што я ня бачу сам, а вы ня можаце нікога паказаць-мне, каму я магу перадаць уладу,— адказаў на гэта Ленін.

Частка народных камісараў тут-жа склалі сваe паўнамоцтвы.

ЛІЦЬВІНЫ і НЕМЦЫ.

Карэспандэнт польск. газ. «Nasz Kraj» тэлеграмай з Коўны паведамляе:

«У апошні час у Коўне і ўва ўсей заходняй Ліцьве робяцца вельмі характэрныя перамены. Дзеля таго, што нямецкае войска адыходзіць у Усходнюю Прусію, ліцьвіны прыймаюць ад немцаў бышыя дагэтуль у іхніх руках галіны адміністрацыі. Цяпер ў Коўне толькі чыгунка ёсьць яшчэ у руках немцаў. Нямецкіх салдатаў у месьце ня відаць зусім.

На грунце аддачы ўлады і эвакуацыі здараюцца між ліцьвінамі і немцамі безупынныя непаразуменьні.

Адно з найбольш крывавых здарылася нядаўна ў Шаўлях.

Немцы хацелі забраць з сабой вайсковыя прылады. Літоўскія салдаты не пазволілі на гэта. Пачалася страляніна, якая хутка перайшла ў праўдзівую бітву. З абодвых бакоў прыймалі ў ёй учасьце вялікія сілы.

Разультат быў гэтакі, што ў немцаў было 9 забітых і 70 раненых, а ліцьвіноў 8 забітых і каля 50 раненых. Немцы адступілі на заход.

У Коўне на Зялёнай Горцы насяленьне абязброіла нямецкіх уланаў; прычына была такая, што немцы кепска даглядалі сваіх коняў, якія зрабілі ў жыце шкоду. Абязброеных немцаў адвялі ў літоўскую Камэндантуру места.

Настрой процiў немцаў узрастае безупынна. Можа здарыцца, што паўторацца здарэньні, якія былі з немцамі ў Варшаве (абязброеньне немцаў 11 лістапада 1918 г.).

Іншыя весткі з Польшчы даходзяць да Коўны толькі цяпер, напр. аб прызнаньні Соймам незалежнасьці Літвы. Ня толькі ў шырокіх сфэрах насяленьня, але і ў урадзе, нельга сумлевацца, робяцца грунтоўныя перамены ў аднашэньні пагляду на польскую палітыку.

Немцы аграмаднымі масамі выводзяць сваё войска. Салдаты кажуць, што йдуць бараніць граніцу Нямеччыны ад Польшчы».

Рэдактар і выдавец У. Знамяроўскі. Друкарня «Віленскага Выдавецтва», Мала-Стэфанаўская, 23.